

Respons

Kina: Hvem skal stå oppført som ”mor” i en kinesisk fødselsattest før og etter en omsorgsovertakelse, og hvordan foregår omsorgsovertakelse?

Problemstilling/spørsmål:

- Hvem kan stå oppført som ”mor” i en kinesisk fødselsattest? Må det være biologisk mor? Kan oppføringen endres – til eksempelvis verge eller adoptivmor hvis biologisk mor dør? Kan man få utstedt fødselsattest til et foreldreløst barn med seg selv oppført som forelder hvis man ber om dette og legitimerer seg?
- Hvis ikke, hvordan går man fram for å bli verge for eller adoptere et barn i Kina?

Innledning

Generelle rutiner for fødselsregistrering i Kina er beskrevet i Landinfos temanotat av 21. februar 2013. Denne responsen omhandler hvem som kan stå oppført som mor i en kinesisk fødselsattest samt prosedyrer for omsorgsovertakelse.

Hvem kan stå oppført som ”mor” i kinesisk fødselsattest?

I en kinesisk fødselsattest (*chusheng yixue zhengming*) skal både mors og fars fulle navn stå oppført hvis disse er kjent. Er én eller begge av disse ukjent, skal rubrikkene overstrykes med en skråstrek (/) (Unicef, telefonsamtale februar 2013). Imidlertid opplyser United Family, et vestlig sykehus i Beijing, at de i sjeldne tilfeller også har sett at rubrikken står tom (som sitert av Den norske ambassaden, e-post februar 2013). Praksis kan muligens variere mht. hvilket tegn (skråstrek eller annet) som brukes for å indikere at opplysningene er ukjent, men det grunnleggende er at om biologisk mor eller far er ukjent, skal ingen andre (adoptivforeldre, verger eller lignende) føres opp i rubrikken.

Den som står oppført som mor, skal være barnets biologiske mor. Hennes navn påføres når attesten utstedes og kan ikke under noen omstendigheter endres. Unntaket er hvis det er ført feil fra utsteders side pga. trykkfeil eller lignende¹. Hvis barnet adopteres bort, enten rett etter

---

¹ Kinesisk media skriver noen ganger om slike feil. Landinfo har ikke funnet noe entydig svar på hva som skjer i slike tilfeller, men en mye brukt praksis synes å være at det skrives ut en ny fødselsattest (Chen 2011).

fødselen eller på et seinere tidspunkt, blir biologisk mor likevel stående som ”mor” i fødselsattesten (Unicef, telefonsamtale januar 2013).

Om man skulle ønske å overta omsorgen for et foreldreløst barn, skal dette gjøres som beskrevet i avsnittene nedenfor. Landinfo har fått spørsmål om hvorvidt det er mulig og lovlig for en kvinne å få utstedt fødselsattest til et foreldreløst barn, med kvinnen selv oppført som mor, hvis kvinnen går til lokale helsemyndigheter og framviser ID-kort og husholds-registreringsbok (*hukou*). Unicef i Kina (telefonsamtale, januar 2013) har ikke hørt om at dette skulle være lovlig på noe sted eller i noen situasjon i Kina. Organisasjonen presiserer imidlertid på generelt grunnlag at det kan være mulig å skaffe en ekte fødselsattest med falskt innhold gjennom å bestikke lokale funksjonærer.

Uformell omsorgsovertakelse

Johnson et al. skrev i 1998 at omsorgsovertakelse gjennom private avtaler er en gammel sedvane i Kina (s. 482). Kinesiske byråkrater innrømmet at mange ”adopsjoner” var uregistrerte og det ikke fantes noe spesifikt apparat for å overvåke disse ”adopsjonene”. Noen demografer anslo at flere hundre tusen ”uformelle” uregistrerte adopsjoner fant sted hvert år, langt flere enn de som var offisielt registrert.

Offisielle tall fra Ministeriet for sivile saker (*Minzhengbu*) i 2009 viste at mer enn 600 000 foreldreløse barn levde utenfor formell statlig/offentlig omsorg. Mange av disse bodde hos besteforeldre eller andre slektinger uten at dette ifølge adopsjonsmyndighetene garanterte at de fikk adekvat omsorg (China.org.cn 2012b). Unicef (telefonsamtale, januar 2013) kjenner også til at det skjer uformelle omsorgsovertakelser uten utstedelse av offisielle dokumenter i Kina.

Hong Kong-avisa South China Morning Post skrev i januar 2013 om en kvinne i Henan som hadde tatt til seg over 100 barn, alle tilsynelatende uten noen formell overføring av omsorgen (Wu 2013). Avisen skrev videre at:

According to China's adoption laws, abandoned children can only be legally adopted if they are recognised as "orphans" by local authorities. To do that, a potential adopter needs to prove both biological parents are dead, or have a court declare them missing for more than two years. The burden of proof and costs are on the potential adopter.

Ifølge Adopsjonslovens (1998) § 17 kan slektinger eller venner av familien også ta seg av (*fuyang/ support*) et barn hvis foreldrene er døde eller mangler omsorgsevne, men dette utgjør altså *ikke* et adopsjonsforhold.

Det kan være ulike grunner til at en de facto omsorgsovertakelse ikke formaliseres. Barnets foreldre kan jobbe langt unna, være forsvunnet eller på andre måter være ute av stand til å ta seg av barnet. I noen slike tilfeller kan det være naturlig å anta at omsorgsovertakelsen er midlertidig og at man derfor ikke ser noen grunn til å formalisere den. Det kan også være kostnader involvert i å formalisere forholdet, det kan være lovmessige hindringer eller man ser kanskje ikke noen grunn til å registrere dette hos myndighetene.

Formell omsorgsovertakelse

Vil man som privatperson formelt overta omsorgen for et barn, kan man enten bli barnets verge eller adoptere barnet.

Verge

En ”verge” (*jianhuren*) defineres på Baidu Baike (u.å.)² som en myndig person som er lovlig oppnevnt for en helt eller delvis umyndig person med det i oppgave å beskytte og føre ettersyn med vedkommendes person, eiendom og andre lovmessige rettigheter. Den umyndige kan enten være en mindreårig eller en psykisk syk person (*jingshenbingren*). For nærmere beskrivelse, se Fabao365.com (u.å.)³.

Etter jordskjelvet i Sichuan i 2008 ble mange barn foreldreløse, og i den sammenheng publiserte det kinesiske Ministeriet for sivile saker og Unicef en vergehåndbok. Denne lister opp hvem som kan bli verge for et barn. Den kan være verge som er borger av Folkerepublikken Kina og oppfyller ett av følgende kriterier:

1. Er den mindreåriges biologiske foreldre⁴
2. Er den mindreåriges ste- eller fosterforeldre
3. Om en mindreårigs foreldre er døde eller mangler omsorgsevne, kan besteforeldre eller eldre søsken som har omsorgsevne bli den mindreåriges verge
4. Andre slektninger eller venner som har et nært forhold til den mindreårige, og som har omsorgsevne og frivillig vil påta seg vergeansvaret kan også søke om å bli verge etter å ha fått samtykke til dette fra den mindreåriges foreldres arbeidsenhet (*danwei*), eller fra den mindreåriges nabokomiteé eller landsbykomité (Ministeriet for sivile saker & Unicef 2011, s. 6).

Det framgår ikke av denne brosjyren hva slags dokumenter som eventuelt utstedes til en verge for å bekrefte vergeforholdet.

Adopsjon

I det følgende beskrives kun forhold knyttet til adopsjon innad i Kina (ikke utenlandsadopsjon).

Kina har ratifisert Convention on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoptions. I henhold til konvensjonens § 6, skal en kontraherende stat (Contracting State) oppnevne en sentral myndighet til å ta seg av forpliktelsene som ratifikasjonen innebærer (Adopsjonskonvensjonen 1995). I Kina er dette China Centre for Children's Welfare and Adoption (tidligere China Center of Adoption Affairs; forkortes fremdeles CCAA). Dette organet har ansvar for bl.a. innen- og utenlandsadopsjoner (CCAA u.å.). CCAA og adopsjonskontorene i Kina ligger under Ministeriet for sivile saker (China.org.cn 2012b).

Adopsjonslovens § 15 slår fast at den som adopterer et barn skal registrere dette hos Ministeriet for sivile saker på eller over fylkesnivå (*xian*), i praksis som oftest et CCAA-kontor. En avtale mellom de involverte partene (*dangshiren*) kan settes opp om de ønsker det.

---

² Baidu Baike er en kinesisk ekvivalent til Wikipedia i den forstand at det er et online leksikon som hvem som helst kan redigere. Som andre kinesiske nettsteder, er det underlagt den generelle sensuren i landet.

³ Fabao365 er en privat juridisk rådgivingstjeneste på nett.

⁴ Landinfo antar at dette kriteriet er tatt med fordi kinesisk lov (China.org.cn 2012a) klart slår fast at det i utgangspunktet er foreldrene som er en mindreårigs foresatte. Ordet for ”verge” og ”foresatte” er det samme på kinesisk (*jianhuren*)

Det samme gjelder notarisering av adopsjonen. Om et barns biologiske foreldre er ukjente, skal Ministeriet for sivile saker utlyse adopsjonen offentlig før den iverksettes.

Når adopsjonen er offisielt fullført, utstedes et adopsjonssertifikat (*shouyang dengjizheng*). Dette sertifikatet har eventuelt nytt navn på barnet innskrevet (Li 2011) og det må framvises når adoptivforeldrene skal skrive barnet inn i sin husholdsregistrering (Unicef, telefonsamtale januar 2013).

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke-offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, og kildegrunnlaget vil ikke nødvendigvis være like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor begrensede tidsrammer og vil i liten grad inneholde bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- [Adopsjonskonvensjonen] (1995, 1. mai). *Convention on Protection of Children and Co-operation in Respect of Inter-country Adoptions*. Haag: Hague Conference on Private International Law. Tilgjengelig fra http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=69 [lastet ned 21. februar 2013]
- [Adopsjonsloven] (1998, 4. november). *Adoption Law of the People's Republic of China*. Beijing: National People's Congress. Tilgjengelig fra http://www.china.org.cn/china/LegislationsForm2001-2010/2011-02/12/content_21908201.htm [lastet ned 21. februar 2013]
  - Kinesisk original: <http://acwf.people.com.cn/GB/99042/100626/6269995.html>. I den kinesiske originalen står 1. april 1999 som effektiv fra-dato. 4. november 1998 er når loven ble vedtatt. Effektiv-fra-datoen står ikke i den engelske oversettelsen.
- Baidu Baike. Jianhuren [Formynder/verge] (u.å.). Tilgjengelig fra <http://baike.baidu.com/view/309309.htm> [lastet ned 21. februar 2013]
- Chen, Y.P. (2011, 15. september). Chushengzheng shang fuqin mingzi cuole [Feil på fars navn i fødselsattest]. *Haikou Jiankangwang*. Tilgjengelig fra http://health.hkwb.net/content/2011-09/15/content_447083.htm?node=3843 [lastet ned 21. februar 2013]
- CCAA, dvs. China Centre for Children's Welfare and Adoption (u.å.). *Functions*. Beijing: CCAA. Tilgjengelig fra http://www.china-ccaa.org/zxjj/zxjj_index_en.jsp?type=5 [lastet ned 21. februar 2013]
- China.org.cn (2012a, 14. januar). *Zhonghua Renmin Gongheguo Minfa Tongce*. [Generelle prinsipper i Folkerepublikken Kinas sivilrett]. Beijing: National People's Congress. Tilgjengelig fra http://www.china.com.cn/policy/txt/2012-01/14/content_24405953.htm [lastet ned 27. februar 2013]
- China.org.cn (2012b, 6. juli). Adoption law may broaden category. *China.org.cn*. Tilgjengelig fra http://www.china.org.cn/china/2012-07/06/content_25833796.htm [lastet ned 21. februar 2013]

Respons **Kina: Fødselsattest og omsorgsovertakelse**

- Fabao365.com (u.å.). Shenme shi zini jianhuquan, falü zenme guiding zini jianhuquan de? [Hva er foreldreansvar, og hvordan lovreguleres foreldreansvaret?]. *Fabao365.com*. Tilgjengelig fra <http://www.fabao365.com/hunyin/1339> [lastet ned 27. februar 2013]
- Johnson, K.; Huang, B.; Wang, L. (1998, september). Infant Abandonment and Adoption in China. *Population and Development Review*, 24 (3), 469-510. Tilgjengelig fra <http://www.keallfoundation.com/downloads/infantabandonmentandadoptioninchinasept98.pdf> [lastet ned 21. februar 2013]
- Landinfo (2013, 21. februar). *Kina: Pass og underlagsdokumenter*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/2309/1/2309_1.pdf [lastet ned 21. februar 2013]
- Li, L. (2011, 12. oktober). Lijia nadao shouyangzheng jiemei youle xin mingzi [Familien Li fikk adopsjonssertifikat og søstre fikk nye navn]. *Huanghe Xinwen Wang*. Tilgjengelig fra http://www.sxgov.cn/shanxi/shanxi_content/2011-10/12/content_1130204.htm [lastet ned 21. februar 2013]
- Ministeriet for sivile saker, avdeling for sosial velferd og veldedige prosjekter & Unicef (2011, september). *Jianhuren Ziyuan Shouce* [Ressurshåndbok for verger]. Beijing: Ministeriet for sivile saker, avdeling for sosial velferd og veldedige prosjekter & Unicef. Tilgjengelig fra <http://www.unicefchina.org/cn/uploadfile/2012/0112/20120112041256746.pdf> [lastet ned 21. februar 2013]
- Wu, N. (2013, 14. januar). China's orphan saviour devastated by deadly fire. *South China Morning Post*. Tilgjengelig fra <http://www.scmp.com/news/china/article/1127793/orphans-saviour> [lastet ned 15. februar 2013]

Muntlige kilder

- Den norske ambassaden i Kina. E-post 25. februar 2013.
- Unicef Kina. Telefonsamtale 2. januar og 20. februar 2013.

© Landinfo 2013

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.